

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการและแนวคิด รวมถึงบทบาทและหน้าที่ของการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับเนื้อหา ดังนี้

การบริหารการศึกษา

การบริหารมีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน แต่จะนำมากล่าวไว้พอสังเขป เช่น ภิญโญ สาร (2526 : 17) ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุวิทย์ บุญช่วย (2525 : 16) ได้กล่าวว่า การบริหารคือกระบวนการที่อาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาประกอบกัน เพื่อแก้ปัญหาและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สำหรับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 4) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าของสังคมที่ตนดำเนินอยู่ ส่วน จรัส โพธิ์ศิริ (2518 : 8) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันจัดการหรือดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคม ได้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน ในด้านความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม คุณธรรม หรือค่านิยม เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพเทียบพร้อมด้วยคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในและนอกโรงเรียน

อันเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ในทำนองเดียวกัน หวน ฟินรพินท์ (2528 : 8) ได้ให้ความเห็นที่คล้ายกันว่า การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนา หรือบริการการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้มีความเจริญงอกงามจะได้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม และ เมธี บิลันธนานนท์ (2525 : 2) ให้ความเห็นว่า การบริหารการศึกษานั้นเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการหรือการบริหารในด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาร่วมกับผู้อื่น

จากที่กล่าวมาจึงพอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาหมายถึงกิจกรรมการดำเนินงานที่เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทรัพยากรการบริหาร เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สงบสุข

กระบวนการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหารการศึกษา กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 21-22) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารการศึกษาด้วยวิธีการกระทำเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 39) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

สำหรับกระบวนการบริหารโดยทั่วไปมีอยู่หลายแนวคิด ซึ่งจะนำมากล่าวในที่นี้ ดังนี้คือ

ฟาโยล (Fayol, 1949 : 5-6) ได้กล่าวถึงทฤษฎีกระบวนการบริหารว่า จะต้องประกอบด้วย 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับบัญชา (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุมงาน (Controlling)

สำหรับ กุลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1937 : 6) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารที่สำคัญจะต้องประกอบด้วย 7 ขั้นตอน เรียกว่า "POSDCORB"

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การจัดบุคลากร (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. งบประมาณ (Budgeting)

ส่วนสมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators, 1955 : 17) ได้แบ่งกระบวนการบริหารการศึกษาไว้ 5 ประการ หรือ PASCE คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดทรัพยากรบริหาร (Allocation)
3. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation)
4. การประสานงาน (Coordination)
5. การประเมินผลงาน (Evaluation)

แคมป์เบลล์ และเกร็ก (Campbell and Gregg, 1957 : 39-40) ได้เสนอกระบวนการบริหารการศึกษา โดยแคมป์เบลล์ (Roald F. Campbell)

ได้เสนอว่า กระบวนการบริหารการศึกษามือถือประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-making)
2. การจัดโครงการ (Programing)
3. การกระตุ้นการทำงาน (Stimulating)
4. การประสานงาน (Co-ordinating)
5. การประเมินผลงาน (Appraising)

ส่วน เกรกก์ (Russell T. Gregg) ได้พยายามประมวลการบริหาร การศึกษาและสรุปออกมาได้เป็น 7 ประเภท ซึ่งมีแตกต่างจากกระบวนการบริหาร ของแคมป์เบลล์อยู่สองประการคือ (Communicating และ Influencing) มีดังนี้

1. การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-making)
2. การวางแผน (Planning)
3. การจัดองค์การ (Organizing)
4. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)
5. การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้คนทำงาน (Influencing)
6. การประสานงาน (Co-ordinating)
7. การประเมินผลงาน (Evaluating)

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ก. : 13)

ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. การวางแผน
3. การดำเนินการตามแผน
4. การประเมินผล

สรุปว่า กระบวนการบริหารการศึกษา หมายถึง เทคนิค หรือวิธีการใด ๆ ที่ผู้บริหารเลือกใช้ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ผู้ได้รับบริการทางการศึกษา มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความเป็นมาของการบริหารการประถมศึกษาในประเทศไทย

ในสมัยกรุงสุโขทัย อยุรยา และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การจัดการศึกษา เป็นแบบไม่มีระเบียบแบบแผน เป็นไปในลักษณะสืบทอดจากบรรพบุรุษ เช่น การให้ ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การช่างฝีมือ สถานที่ให้การศึกษา ได้แก่ บ้าน วัด วัง และราชสำนัก จนกระทั่งมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเป็นแห่งแรกขึ้นในพระบรมมหาราชวังในปี

พ.ศ. 2415 โดยให้บุตรเจ้านาย ข้าราชการได้ศึกษาเล่าเรียน ส่วนการศึกษาที่ให้แก่ ทวยราษฎร์ทั่วไปทรงให้จัดตั้งขึ้นที่วัดมหรณพาราม เมื่อปี พ.ศ. 2427 หลังจากนั้น ได้จัดตั้งโรงเรียนเพิ่มเติมขึ้นตามวัดต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและหัวเมือง ต่อมา ในปี พ.ศ. 2430 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น มีหน้าที่ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาและต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมธรรมการในปี พ.ศ. 2432 และได้ยกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2435 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2527 : 47-51) และในปีเดียวกันได้มีการแบ่งภาระการจัดการศึกษาขึ้นต้น ระหว่าง กระทรวงธรรมการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงนครบาล โดยกระทรวง ธรรมการรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับมัธยม ทั้งในหัวเมืองและเมืองหลวง กระทรวง มหาดไทยรับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษาในหัวเมือง ส่วนกระทรวงนครบาลรับ รับผิดชอบจัดการประถมศึกษาในเมืองหลวง (วุฒิชัย มูลศิลป์, 2516 : 159) โดย กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงนครบาลมีหน้าที่จัดหาที่ดินจัดสร้างโรงเรียน จัดหาครู และจ่ายค่าจ้าง ส่วนกระทรวงธรรมการมีหน้าที่จัดหลักสูตร วางระเบียบเกี่ยวกับการ สอบไล่และสนับสนุนด้านการเงินแก่การประถมศึกษา

ในปี พ.ศ. 2464 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา เริ่มการศึกษาภาคบังคับสำหรับทวยราษฎร์มีการเก็บเงิน บำรุงการศึกษา เรียกว่า "ศึกษาพลี" โดยเรียกเก็บจากชายที่มีอายุตั้งแต่ 18-60 ปี ปีละ 1-3 บาท เพื่อการจัดตั้งและดำเนินกิจการของโรงเรียนประชาบาล (บันลือ พฤกษ์วัน, 2522 : 9) ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การประถม- ศึกษาทุกอย่างดำเนินภายใต้การควบคุมของพระมหากษัตริย์ โดยมีคณะเสนาบดีเป็นที่ บริक्षा หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ทุกอย่างดำเนินการภายใต้กฎหมายและ มีงบประมาณแผ่นดิน

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2473 มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น แต่ละเทศบาลจะต้อง รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาลนั้น ๆ โดยอยู่ในความรับผิดชอบควบคุม ดูแล ตลอดจนการประสานงานของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อมีการจัดตั้งกรมวิชาการ และกรมสามัญศึกษาขึ้นมา ก็มีนโยบายให้รับเด็กเข้าเรียนโดยทั่วถึงสอนวิชาสามัญจน

ฉบับชั้นประถมปีที่ 4 ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการก็ได้รับโอนโรงเรียนทั้งหมดมา ดำเนินการอีกในปี พ.ศ. 2486 และโอนกลับให้เทศบาลดำเนินการอีกในปี พ.ศ. 2487 แต่โรงเรียนประถมศึกษาก็ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ในด้านครูแต่เดิมมีฐานะเป็นพนักงานท้องถิ่น และได้มีการยกฐานะเป็นข้าราชการ พลเรือนเมื่อปี พ.ศ. 2491 และได้โอนโรงเรียนประชาบาลนอกเขตเทศบาลจาก กระทรวงมหาดไทยไปขึ้นตรงต่อกองโรงเรียนประชาบาล กระทรวงศึกษาธิการ (ฉวีวรรณ กิรติกร และคณะ, 2524 : 2-5)

ในปี พ.ศ. 2492 ได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหลักสูตรการเรียน 3 ปี (ม.1-3) และเนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิก องค์การยูเนสโก มีข้อผูกพันด้านการศึกษาซึ่งต้องปฏิบัติตามคือ การจัดการศึกษา ภาคบังคับ 7 ปี เป็นอย่างต่ำ จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2503 จนกระทั่งได้มีการโอนการศึกษาประชาบาลให้แก่องค์การบริหารส่วน จังหวัดดำเนินการตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2509 เป็นต้นมา (สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น, 2519 : 6-9)

นับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2509 ได้มีการโอนการศึกษาประชาบาลไปสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใต้การบริหารงานของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อันเป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดบริหารการศึกษาที่มุ่งกระจายอำนาจไปสู่ส่วน ท้องถิ่น มีความคล่องตัวในด้านการบริหารบางเรื่อง เช่น การเงิน การก่อสร้างและ อื่น ๆ แต่ในบางส่วนก็มีปัญหา เช่น ด้านวิชาการ การประสานงาน ทั้งนี้เป็นเพราะมี การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างสองกระทรวงคือ กระทรวงมหาดไทยรับด้าน บริหาร ส่วนวิชาการนั้นถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเหตุ ี่งานทั้งสองด้านนี้ เป็นกระบวนการที่แยกกันไม่ได้ จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกและไม่ คล่องตัวในด้านการประสานงาน กรณีนี้นับเป็นสาเหตุหนึ่งในหลาย ๆ สาเหตุ ที่ทำให้ เกิดความเคลื่อนไหวในด้านการเปลี่ยนแปลง (บันลือ พงษ์ชนะวัน, 2525 : 220) รวมทั้งรายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 4 ของกรมสามัญศึกษา ระหว่างวันที่ 1-4 พฤษภาคม 2516 เรื่อง "บนเส้นทางแสวงหาโฉมหน้าของการศึกษาไทย" และรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2517 อันเป็น

ผลจากความพยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการศึกษามากที่สุด การเปลี่ยนแปลงที่นับว่าสำคัญที่สุดมีอยู่สามเรื่อง คือการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (2520 : 4) กล่าวไว้ในหมวด 2 ข้อ 22 ว่า "รัฐพึงจัดให้มีเอกภาพในนโยบายการบริหารการศึกษาและยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยพึงจัดระบบและกระบวนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมของประเทศ และท้องถิ่น..." ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่ขณะเดียวกันผลกระทบที่มีต่อการประถมศึกษานั้นก็ยังมีอยู่เป็นอันมาก อย่างไรก็ตามแนวคิดที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ระบบในการบริหารการศึกษาประชาบาลที่มีอยู่ทุกยุคทุกสมัย การจัดการประถมศึกษามีปัญหาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน การปฏิบัติงานซ้ำซ้อน มีการประสานงานในระดับปฏิบัติ น้อยมาก มีลักษณะต่างคนต่างทำ สิ้นเปลืองทรัพยากร ขาดเอกภาพในการบริหารงาน และไม่มีความเสมอภาคทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้เริ่มเอาใจใส่และพิจารณาปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาประชาบาลให้สอดคล้องกับระบบบริหารการศึกษาของชาติโดยรับต่วน

ตามคำสั่งที่ 118/2522 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2522 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาปัญหาการศึกษาประชาบาล (การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2523 : ก-จ) โดยมีนายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ โดยให้ คณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบแล้วเสนอโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา 2 รูปแบบ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติรูปแบบการบริหารการศึกษาตามรูปแบบที่หนึ่ง เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2522 หลังจากนั้นก็ได้มอบหมายให้คณะกรรมการไปพิจารณารายละเอียดในการดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรี บำราชการครู สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เสนอแนะตั้งข้อสังเกตไว้

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2523 รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประชาชน มีใจความว่า การจัดการศึกษาประชาบาลจะปรับปรุงระบบบริหาร การศึกษาให้มีเอกภาพ โดยจัดตั้งสำนักงานเทียบเท่ากรมในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อวาง นโยบายและประสานงานการศึกษาประชาบาลทั่วประเทศให้มีรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน และจะยกฐานะครูประชาบาลให้เป็นข้าราชการพลเรือน รวมทั้งจะปรับปรุงระบบ การบริหารงานบุคคลให้คล่องตัวยิ่งขึ้น และจากนโยบายนี้เอง คณะกรรมการพิจารณา ปัญหาการศึกษาประชาบาลก็ได้เสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณารวม 8 ฉบับคือ

1. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2523 กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีฐานะเทียบเท่า กรมในกระทรวงศึกษาธิการ
  2. พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 กำหนด โครงสร้างในการบริหารการศึกษา
  3. พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาล ขององค์การ บริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
  4. พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523
  5. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523
  6. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2523
  7. พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2523
  8. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2523
- กฎหมายทั้ง 8 ฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและประกาศใช้เมื่อ วันที่ 9 ตุลาคม 2523 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 (คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 46-48) ดังนั้นการบริหารการประถมศึกษา จึงโอนไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อระบบการบริหาร การประถมศึกษาของไทย

การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือในรูปคณะกรรมการ

การบริหารงานขององค์การที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ดีนั้น จะต้องพยายามให้คนในองค์การได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวินิจฉัยและการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารขององค์การนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักการพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ ในส่วนที่ต้องการแสดงความสามารถ ต้องการมีส่วนร่วมในองค์การและสังคม เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย การวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นขององค์การ การบริหารงานในลักษณะนี้เรียกว่า "การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ"

สำหรับความหมายเกี่ยวกับการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือในรูปคณะกรรมการ ท่านผู้รู้หลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันพอจะนำมากล่าวได้ดังนี้

แอนส์เพย์ (Anstey, 1962 : 16) ได้ให้ความหมายว่า คณะกรรมการหมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบุคคล หรือองค์การที่คณะบุคคลนั้นสังกัดอยู่ เพื่อทำหน้าที่ด้วยการประชุมพิจารณาปรึกษาหารือปัญหาเฉพาะเรื่องที่คณะกรรมการชุดนั้นได้รับมอบหมาย แล้วรวบรวมข้อวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะต่อองค์การนั้น ๆ

กำร กิตติภูมิชัย (2514 : 62-63) ได้ให้ความหมายว่า คณะกรรมการหมายถึง องค์คณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจจะเป็นส่วนราชการ หรือเป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาก็ได้ เพื่อให้ทำหน้าที่ค้นหาข้อยุติธรรมที่ดีที่สุด หรือวินิจฉัยปัญหาเรื่องใด ๆ ก็ได้ โดยการอภิปรายหาข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายนั้นจะมีหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วก็ได้ ซึ่งเมื่อได้รับหน้าที่แล้ว ถ้าเป็นข้าราชการจะต้องทำงานในหน้าที่ราชการแต่เพียงด้านเดียว หรือต้องทำงานทั้งหน้าที่กรรมการและในตำแหน่งหน้าที่ราชการไปพร้อมกันด้วยก็ได้ และในบางรายอาจจะมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานในตำแหน่ง

หน้าที่ราชการแทน โดยตนเองปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการเพียงหน้าที่เดียวก็มีปรากฏ
 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญในบทบาทของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง การแต่งตั้ง
 คณะกรรมการของไทยเท่าที่เป็นอยู่ยังมีการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นกรรมการ โดยยึดถือ
 ตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ก็ยังมีอยู่มาก

สำหรับ ประธาน คณะที่ปรึกษา (2508 : 29) ได้แสดงความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการบริหารงานในรูปคณะกรรมการว่า เป็นการบริหารที่มีลักษณะเด่นชัดแตกต่าง
 ไปจากการบริหารในรูปอื่น ๆ คือ อำนาจเด็ดขาดในการควบคุมและสั่งการ เป็นอำนาจ
 รวมกันจากบุคคลในคณะกรรมการกล่าวคือ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ที่คณะบุคคล
 (Collective Responsibility) มิใช่อยู่ที่คนคนเดียว (Individual
 Responsibility) จึงเป็นหลักการที่เหมาะสมในวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย และ
 ยังเป็นหลักประกันได้ว่า การวินิจฉัยตกลงใจใด ๆ อาจจะมีผลดีในแง่ของความ
 สุจริตยุติธรรมอีกด้วย

สมยศ นาวิการ (2522 : 217) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า
 การบริหารงานโดยคณะกรรมการเป็นการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจได้ดีกว่าการ
 บริหารโดยบุคคลคนเดียว เพราะคณะกรรมการจะเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการรวบรวม
 ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนต่าง ๆ ขององค์การให้ร่วมกันแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการนั้น เดอ คาโร
 (De Caro, 1976 : 1321) ได้กล่าวว่า ควรใช้คำว่า "การบริหารงานโดย
 กลุ่มบุคคล" (Group) แทนคำว่า "การบริหารงานโดยคณะบุคคล" (Team) พร้อม
 กับเสนอแนะว่า การบริหารการศึกษาโดยกลุ่มบุคคล ควรจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ก่อนที่จะนำระบบบริหารโดยกลุ่มบุคคลมาใช้ ควรพิจารณาว่าองค์การ
 นั้น ๆ มีพฤติกรรมพร้อมที่จะรับการบริหารโดยกลุ่มบุคคลหรือไม่
2. ตรวจสอบระบบบริหาร เช่น การบริหารโดยวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็น
 เครื่องมือในการบริหาร โดยกลุ่มบุคคลได้สะดวกขึ้น
3. สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อคณะรวมทั้งนโยบายการบริหารงานบุคคล
4. ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่องานบริการนักเรียน สมาชิกร่วมงานและ
 เป้าหมายของโครงการต่าง ๆ

5. ผู้บริหารธุรการเป็นหัวใจสำคัญของกลุ่มในการวางแผนงบประมาณ
ระเบียบการซื้อ นโยบายการจัดการก่อสร้างที่เป็นความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
6. คณะผู้บริหารต้องรับผิดชอบในโครงการเรียนการสอน
7. โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องได้รับความร่วมมือจากคณะผู้บริหาร

จากการให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคลหรือในรูป คณะกรรมการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารในรูปแบบดังกล่าวของท่านผู้รู้เกี่ยวกับ สาขาวิชาการบริหาร จึงพอจะสรุปได้ว่าคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ หมายถึง กลุ่ม บุคคลซึ่งมีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไปจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง จาก ผู้มีอำนาจ หรือจากสมาชิกในหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อมอบหมายให้ทำหน้าที่ประการใด ประการหนึ่ง ตามความประสงค์ของหน่วยงาน

ผลดีในการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคล

การบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือบริหารงานโดยคณะกรรมการนั้น สำนวณ ถาวรยุคสมัย (2510 : 9-10) ชี้ให้เห็นประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้เกิดความรู้ ความคิด ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ของ บุคคลหลายคน เพื่อนำมาพิจารณาแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
2. สามารถป้องกันความลำเอียง และความเข้าใจผิดกัน อาจเกิดจาก ผู้ตัดสินใจหรือการพิจารณาเพียงผู้เดียว
3. ทำให้การประสานงานดี
4. ทำให้เกิดความร่วมมือในกรณีต่อไปนี้
  - 4.1 ทุกคนพยายามร่วมมือเพื่อให้บรรลุผลตามแผนหรือจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้
  - 4.2 นโยบายหรือแผนงานย่อมได้รับความเชื่อถือ และไว้วางใจ
  - 4.3 การอภิปรายปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้ เข้าใจในแผนงาน และนโยบายได้ดี

4.4 ทำให้นักบริหารหรือหัวหน้างาน มีประสบการณ์และรู้จักบุคคล
ในวงการที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

4.5 ทำให้เกิดความคิดในการดำเนินงานตามแผนได้ต่อเนื่อง

4.6 เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องที่ต้องสู้กับอิทธิพล หรืออำนาจของ
ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

กิติมา ปรีดีติลล (2524 : 32-33) ได้ให้ความคิดเห็นถึงผลดีของการ
บริหารงานองค์การที่จัดระบบโครงสร้างในรูปแบบคณะกรรมการไว้ดังนี้คือ

1. ก่อให้เกิดความร่วมมือกันปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจกัน และทำให้งานลุล่วงไปด้วยดี
3. เป็นแหล่งที่ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ดี
4. ช่วยส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นคณะกรรมการมีความภาคภูมิใจ และทำงาน

ในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

และ กำธร กิตติภูมิชัย (2514 : 68-69) ได้ชี้ให้เห็นถึงผลดีของการ
บริหารงานในรูปของคณะกรรมการ พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ดีในการประสานงาน
2. เป็นเครื่องมือที่จะเป็นหลักประกันในความยุติธรรม
3. เป็นการร่วมมือกันวินิจฉัยด้วยความรอบรู้ ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปตรงตาม
จุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพสูง เป็นไปแบบหลายหัวดีกว่าหัวเดียว

4. เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาให้อยู่ในหลักการและ
เหตุผล

5. เป็นการนำความรู้ความสามารถของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์
6. ระบบของคณะกรรมการเป็นการป้องกันความลำเอียง ความเข้าใจผิด
นอกจากนั้นยังมีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการแก้ปัญหาหรือการ

บริหารงานโดยใช้คณะกรรมการ คือ

ไมเออร์ (Maier, 1976 : 239-249) ได้สรุปถึงผลดีในการแก้ปัญหา
โดยกลุ่มบุคคลไว้ดังนี้

ACC. No.	086494
DATE RECEIVED	3 ก.ย. 2536
CALL No.	

1. มีข้อมูลและความรู้มากขึ้น
2. วิธีการแก้ปัญหาดีขึ้น
3. เพิ่มการยอมรับในผลลัพธ์
4. มีความเข้าใจในการตัดสินใจดีขึ้น

สมยศ นาวิการ (2522 : 274-275) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับผลดีของการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ สรุปได้ดังนี้

1. การตัดสินใจมีคุณภาพดีขึ้น
2. การประสานงานดีขึ้น
3. การยอมรับมีมากขึ้น
4. เป็นการฝึกอบรมผู้บริหารให้มีความคิดกว้างขวางขึ้น
5. เป็นการกระจายอำนาจ

สโตนเนอร์ (Stoner, 1978 : 306) ได้กล่าวถึงผลดีของคณะกรรมการไว้ว่า

1. เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ต่าง ๆ หลายสาขา
2. เพื่อส่งเสริมการประสานงาน เนื่องจากกรรมการต้องทำงานเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ต้องการจะศึกษางานของหน่วยงานอื่นด้วย
3. เพื่อประโยชน์ในการฝึกฝนบุคคลเพื่อเตรียมเป็นนักบริหาร
4. เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 55) ได้กล่าวถึงการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือโดยคณะกรรมการว่ามีผลดี ดังนี้

1. เป็นการทำงานที่ระดมพลังความคิด สติปัญญาของบุคคลต่าง ๆ ที่มี ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ช่วยให้การบริหารเป็นไปด้วยความรอบคอบ เพราะมีบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันพิจารณา ซึ่งจะทำได้คนหรือผลที่ได้ที่มีคุณภาพ
2. สร้างความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหารและการปฏิบัติ ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและมีส่วนช่วยให้การบริหารมีการประสานงานได้ดีขึ้น
3. ช่วยให้การวินิจฉัย ตัดสินใจ และวางแนวทางในการบริหาร เป็นไปด้วยเหตุผลและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

4. เป็นวิธีการทำงานที่ติดตามหลักการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตย เพราะทำให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจอันจะก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด
5. ช่วยให้การบริหารงานสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการของแต่ละท้องถิ่นยิ่งขึ้น

ผลเสียในการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคล

สำหรับผลเสียของการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล หรือในรูปคณะกรรมการ นั้น กำร กิตติภูมิชัย (2514 : 68-69) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. เป็นทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความล่าช้าในการบริหาร
2. การดำเนินงานแบบคณะกรรมการสิ้นเปลืองเงินและเปลืองเวลามาก
3. ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการไม่มีผู้รับผิดชอบ เพราะต่างก็ถือ ว่าเป็นเรื่องของคนทุกคนในคณะกรรมการที่จะต้องรับผิดชอบ
4. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการอาจจะมีลักษณะเป็นการเข้าซ้อน หน้าที่กับองค์การ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว ทำให้เห็นว่าองค์การนั้นไม่สามารถจะ ดำเนินการใดให้ลุล่วงไปด้วยตนเองได้
5. เป็นมูลเหตุที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งเกิดจากการอภิปรายโต้เถียง กันในระหว่างคณะกรรมการนั้น

กิตติมา ปรีดีดิกล (2524 : 32-33) ได้ให้ความคิดเห็นถึงผลเสียของ การบริหารงานองค์การที่จัดระบบโครงสร้างในรูปคณะกรรมการไว้ดังนี้

1. สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย
2. อาจเลือกตัดสินใจ เนื่องจากต้องการประนีประนอม ทำให้ไม่ได้ การตัดสินใจที่ดี
3. ไม่สามารถหาข้อยุติในบางครั้งได้
4. มีแนวโน้มที่จะทำลายตัวเองในบางครั้งได้

5. เป็นการกระจายความรับผิดชอบ เมื่อบริหารงานผิดพลาดอาจโยนความผิดให้แก่ผู้ร่วมงานคนอื่นได้

ไมเออร์ (Maier, 1976 : 239-249) ได้กล่าวถึงผลเสียในการแก้ปัญหาโดยกลุ่มบุคคล สรุปได้คือ

1. อาจจะมีการครอบงำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
2. อาจมีทางเลือกที่ขัดแย้งกัน

สมยศ นาวิการ (2522 : 274-275) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับผลเสียของการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย
2. อาจมีการครอบงำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. การขาดความรับผิดชอบ

สโตนเนอร์ (Stoner, 1978 : 307) ได้กล่าวถึงผลเสียของคณะกรรมการไว้ดังนี้

1. เป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่าย
2. อาจถูกครอบงำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. อาจมีการตกลงกันในลักษณะประนีประนอมกัน

จากผลดีและผลเสียของการบริหาร โดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการดังกล่าวมาแล้ว สมยศ นาวิการ (2522 : 269-270) ได้เสนอความคิดเห็นเห็นเป็นการสรุปว่าการแก้ปัญหาโดยกลุ่มบุคคลจะดีกว่าการแก้ปัญหาโดยบุคคลคนเดียว แม้ว่ากลุ่มบุคคลจะปฏิบัติกิจกรรมของการแก้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลคนเดียวที่เป็นผู้บริหารที่มักจะตัดสินใจโดยตัวของเขาเอง แต่การตัดสินใจของกลุ่มบุคคลจะใช้เวลาค่อนข้างนาน การประชุมและการอภิปรายเป็นกระบวนการที่ต้องเสียเวลามาก และโดยปกติจะเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า เพราะว่าจะต้องใช้เวลาของบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของการตัดสินใจในการเลือกวิธีการตัดสินใจด้วย ดังนั้นพวกเขาจะเลือกการตัดสินใจโดยคนเดียวที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว แทนที่จะเป็นการตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาง่าย ๆ และปัญหาทางด้านเทคนิคที่ผู้บริหารมีข้อมูลอย่างเพียงพอแล้ว แต่ถ้าหากปัญหาที่มีความยุ่งยาก การตัดสินใจ

เป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะปัญหาดังกล่าวจะต้องอาศัยข้อมูลเป็นจำนวนมาก และข้อมูลจำนวนมากเหล่านี้สามารถรวบรวมและประเมินโดยใช้กลุ่มบุคคลเท่านั้น

การบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคล

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้กล่าวไว้ว่า

"โดยที่เป็นการสมควรจัดระบบบริหารการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการประถมศึกษา และมีคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ และคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ เป็นผู้รับนโยบายของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติและประสานงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ระบบบริหารการประถมศึกษาของประเทศไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น "

การบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เป็นการจัดระบบบริหารการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งกล่าวไว้ในหมวด 4 ข้อ 42 ดังนี้

"42. สนับสนุนให้มีการสรรหาผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนทั่วไป เข้าร่วมบริหารการศึกษาในท้องถิ่น โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในองค์คณะบุคคล เพื่อดูแลควบคุมนโยบายการบริหารการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่น "

จากเจตนารมณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารการประถมศึกษาเป็นระบบการบริหารการศึกษาที่มีความสลับซับซ้อนกว่าการบริหารอื่น จึงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ซึ่งการบริหารงานในรูปแบบนี้จะจัดโครงสร้างการบริหารให้

องค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการมีส่วนในการวินิจฉัยตัดสินใจและกำหนดนโยบายในส่วนที่มีความสำคัญ และต้องอาศัยการพิจารณาอย่างรอบคอบเป็นผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ เกษม ศิริสัมพันธ์ (บรรยาย, 2525) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ว่า

"การบริหารในรูปของคณะกรรมการนั้นจะเห็นได้ว่าในโครงสร้างตั้งแต่ระดับชาติลงมามีลักษณะเป็นกรรมการทั้งสิ้น ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนข้าราชการครู ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะใหม่ ผมพิจารณาแล้วสำหรับการบริหารการประถมศึกษาชั้นนั้น ไม่มีรูปแบบใดจะดีไปกว่ารูปแบบกรรมการ การบริหารแบบกรรมการอาจจะไม่สะดวก ไม่คล่องตัว ไม่เด็ดขาด แต่ในเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและพัฒนาทางการศึกษาของบ้านเราได้มาถึงจุดนี้แล้ว ก็คงไม่มีรูปแบบใดเหมาะสมไปกว่าการบริหารในรูปแบบกรรมการ เพราะเหตุผลต่อไปนี้

ประการแรก ต้องยอมรับว่าการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมนี้ บางทีก็คิดว่าเป็นสิทธิ์เป็นเสียง แต่แท้จริงแล้ว การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการก้าวออกมารับผิดชอบร่วมกัน ถ้าเราพิจารณาไปถึงอนาคต จะเห็นว่า ภาระในด้านการศึกษานั้นเป็นเรื่องใหญ่มาก แม้แต่รัฐเองก็แบกภาระไม่ไหว การประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับที่บังคับให้รัฐต้องทุ่มทรัพยากรลงมาให้อย่างมหาศาล แต่ทั้งที่รัฐได้ทุ่มเทมากแล้วก็ไม่เพียงพอ เมื่อเป็นเช่นนี้ท้องถิ่นจะหลีกเลี่ยงไม่รับรู้ไม่ได้ การบริหารการศึกษาทุกระดับนั้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคตประชาชนในท้องถิ่นจะต้องรับรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับภาระบ้าง รัฐรับภาระทั้งหมดไม่ได้ เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่แผ่ขยายกว้างขวางออกไปทุกท้องถิ่น และตัวจักรกลที่สำคัญของการศึกษาก็คือ โรงเรียน และโรงเรียนก็มีอยู่ทุกหนทุกแห่งจะให้ส่วนกลางควบคุมประสิทธิภาพไม่ได้ ท้องถิ่นจึงต้องมีบทบาทในเรื่องนี้

ประการที่สอง การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างมหาศาล เมื่อลงทุนไปแล้วก็ควรจะต้องมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า ในการควบคุมประสิทธิภาพต้องอาศัยส่วนรวมของหลายฝ่ายเข้ามารับผิดชอบ ไม่มีทางอื่นใดดีไปกว่านี้แล้ว

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมและการบริหารในรูปแบบกรรมกรนั้น ได้ก่อความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนครู เนื่องจากเป็นของใหม่ จึงอาจมองอย่างมีอคติได้ ภาษาไทยเรานั้นการใช้คำบางคำก็อาจทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดได้ เช่น คำว่า "ผู้แทนครู" ใคร ๆ ก็นึกว่าคงคล้าย ๆ กับผู้แทนราษฎรเป็นนักการเมือง ซึ่งไม่ถูกต้อง เพราะสิ่งที่มาจากการเลือกตั้งไม่ใช่ต้องเป็นการเมืองทั้งหมด เพราะมีเช่นนั้น นายกสมาคมต่าง ๆ ที่มาจากการเลือกตั้งก็ต้องเป็นนักการเมือง ผมเห็นว่า ผู้แทนครู เป็นนักการศึกษาอยู่ในวงการศึกษา เมื่อท่านเข้ามามีส่วนรับผิดชอบ ท่านก็มีหน้าที่ให้ความเห็น ให้ความรู้จากประสบการณ์ของท่านเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการประถมศึกษาในฐานะตัวแทนวิชาชีพครู"

(บรรยายพิเศษเรื่อง "นโยบายและแนวทางในการจัดการประถมศึกษา"

ในการประชุมสัมมนาคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 9, 10, 11 ณ โรงแรมขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2525)

การบริหารและการจัดการประถมศึกษาในรูปแบบปัจจุบัน แม้จะล่วงเลยมาหลายปีแล้วก็ตาม ก็ยังถือได้ว่าเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ปัญหาและอุปสรรคย่อมมีเป็นธรรมดา อย่างไรก็ตามในท่ามกลางของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนานั้นย่อมมีทั้งปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จควบคู่กันไป จากการดำเนินการเท่าที่ผ่านมาปรากฏว่า ทุกฝ่ายยอมรับว่าเป็นระบบการบริหารที่มีประโยชน์ต่อการประถมศึกษาอย่างมาก แต่จากการวิจัยและการประชุมสัมมนาของผู้ที่เกี่ยวข้องพบปัญหาสรุปได้ ดังนี้

1. ความไม่เข้าใจในบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของสำนักงานและคณะกรรมการ จนทำให้เกิดการก้าวร้าวหน้าที่ซึ่งกันและกัน เช่น

1.1 สำนักงานฯ จะต้องเป็นผู้เสนอเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา แต่บางครั้งคณะกรรมการเป็นผู้เสนอเสียเอง

1.2 สำนักงานฯ เสนอเรื่องที่มีใช้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการให้คณะกรรมการพิจารณา

1.3 คณะกรรมการนำเรื่องที่เป็นหน้าที่ของสำนักงานฯ ที่ต้องปฏิบัติมาปฏิบัติเสียเอง

2. กรรมการบางคนใช้อำนาจและหน้าที่ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง
3. การพิจารณาตัดสินใจและการวินิจฉัยของคณะกรรมการบ่อยครั้งที่ลืมนึกถึงประโยชน์ของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับ ทำให้การบริหาร โดยองค์คณะบุคคลไม่ส่งผลต่อนักเรียนเท่าที่ควร

**โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษา
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**

การบริหารงานตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้จัดโครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งแต่ละระดับมีคณะกรรมการ ซึ่งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแตกต่างกันไป ดังนี้

1. ระดับชาติ

1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(มาตรา 5) คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจำนวนทั้งสิ้น 31 คน ประกอบด้วย

1.1.1 กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 13 คน ได้แก่

- รัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย (ประธานกรรมการ)
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- อธิบดีกรมการปกครอง
- อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
- อธิบดีกรมวิชาการ

- อธิบดีกรมสามัญศึกษา
- เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- เลขาธิการคณะกรรมการศึกษาเอกชน
- เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู
- ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณหรือผู้แทน
- เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(กรรมการและเลขานุการ)

1.1.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน 6 คน

1.1.3 กรรมการผู้แทนข้าราชการครู ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 12 คน

1.2 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 6) คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.2.1 กำหนดนโยบายการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2.2 กำหนดแผนพัฒนาการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2.3 พิจารณางบประมาณและจัดสรรเงินงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้เพื่อการจัดการประถมศึกษา

1.2.4 กำหนดมาตรฐานด้านวิชาการอาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน

1.2.5 เสนอแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อรัฐมนตรี และให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2.6 แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการในคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- 1.2.7 พิจารณายับยั้งและสั่งแก้ไขการกระทำของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดและคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 17 (3) หรือ (4)
- 1.2.8 ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- 1.2.9 ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการประถมศึกษา
- 1.2.10 ออกระเบียบและปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ปฏิบัติหรือเตรียมข้อเสนอให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพิจารณาดำเนินการต่อไป
- 1.3 อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 14) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 1.3.1 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 1.3.2 ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย
- 1.3.3 จัดทำนโยบายการประถมศึกษาและแผนพัฒนาการประถมศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 1.3.4 จัดทำงบประมาณและจัดสรรเงินงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้เพื่อการจัดการประถมศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 1.3.5 จัดทำมาตรฐานด้านวิชาการ อาคารสถานที่และค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 1.3.6 เสนอแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.3.7 ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา และ รายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทราบ

1.3.8 รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษา

1.3.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

2. ระดับจังหวัด

2.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (มาตรา 16) และคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (มาตรา 22) มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ดังนี้

2.1.1 คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน 4 คน ได้แก่

- ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย (ประธานกรรมการ)
- ศึกษาธิการจังหวัด
- นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด
- ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

(กรรมการและเลขานุการ)

(2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งจำนวน 2 คน

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกจากประชาชนในจังหวัด จำนวน 3 คน

(4) กรรมการผู้แทนข้าราชการ ครู ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 6 คน

2.1.2 คณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน 4 คน ได้แก่

- ประธานกรรมการซึ่งคณะกรรมการการ
- ประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้ง
- รองอธิบดีกรมวิชาการหนึ่งคน ซึ่งอธิบดี
- มอบหมาย
- ผู้แทนกรุงเทพมหานครหนึ่งคน
- ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- (กรรมการและเลขานุการ)

(2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการการ

ประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งจำนวน 2 คน

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกจากประชาชนใน

เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน

(4) กรรมการผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 6 คน

2.2 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

(มาตรา 17) คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดและคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตจังหวัดหรือภายในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีดังต่อไปนี้

2.2.1 พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง บริหาร รวมปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.4 พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.5 พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่มีขัดหรือแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2.7 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดอาจมอบให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติหรือเตรียมข้อเสนอให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาดำเนินการต่อไปได้"

สำหรับคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้มีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา 24 ว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภออีกด้วย

2.3 อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (มาตรา 20) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณีดังต่อไปนี้

2.3.1 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

2.3.2 ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย

2.3.3 จัดทำนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาในจังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

2.3.4 จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด

2.3.5 เสนอจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนในสังกัด

2.3.6 เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนในสังกัด

2.3.7 ติดตาม ประเมินผล ควบคุมมาตรฐาน และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ

2.3.8 รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษาในจังหวัด

2.3.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
สำหรับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้มีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา 26 ว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อีกด้วย

3. ระดับอำเภอ

3.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ (มาตรา 23) และคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ (มาตรา 28) ดังนี้

3.1.1 คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน 3 คน ได้แก่

- นายอำเภอ (ประธานกรรมการ)
- ศึกษาธิการอำเภอ
- หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ (กรรมการ

และเลขานุการ)

(2) กรรมการผู้แทนข้าราชการครู ซึ่งได้รับการ

เลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูของกลุ่มโรงเรียนภายในเขตของอำเภอ กลุ่มโรงเรียนละ 1 คน

3.1.2 คณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน 3 คน ได้แก่

- ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(ประธานกรรมการ)

- ศึกษาธิการอำเภอประจำกิ่งอำเภอ
- หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ

(กรรมการและเลขานุการ)

(2) กรรมการผู้แทนข้าราชการครู ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูของกลุ่มโรงเรียนภายในเขตกิ่งอำเภอ จำนวนกลุ่มโรงเรียนละ 1 คน

3.2 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ และคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ (มาตรา 24) มีอำนาจและหน้าที่ภายในอำเภอและกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณีดังนี้

3.2.1 ประสานการดำเนินงานการประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3.2.2 เสนอแนะการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

3.2.3 เสนอความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

3.2.4 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย "

3.3 อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณีดังนี้

3.3.1 การปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ

3.3.2 จัดการประถมศึกษาภายในเขตอำเภอ

3.3.3 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย

4. ระดับกลุ่มโรงเรียน

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้กำหนดเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนไว้ในหมวด 4 ดังนี้

"มาตรา 29 ให้รวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือสำนักงานการศึกษากิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี หลายโรงเรียนเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มโรงเรียน

จำนวนโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน โครงสร้างและวิธีแบ่งกลุ่มโรงเรียน อำนาจหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน และการเลือกประธานกลุ่มโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534 มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

4.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน (ระเบียบข้อ 10, 11) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่

- ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน
- หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม (กรรมการและเลขานุการ)

(2) กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่

- ผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มที่ได้รับเลือกตั้งเป็น

ประธานกลุ่ม

- ครูผู้สอนที่ได้รับเลือกตั้งจากครูภายในกลุ่มจำนวน

กึ่งหนึ่งของโรงเรียนภายในกลุ่ม

4.2 หน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน (ระเบียบข้อ 19) มีดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการในกลุ่มประสพการณ์ต่าง ๆ

(2) ส่งเสริม สนับสนุนและการดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิค และวิธีการจัดประสพการณ์การเรียนการสอน

(3) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้าน
วิชาการทุกกลุ่มประสบการณ์

(4) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการให้มีการประสานงาน
การใช้ทรัพยากรคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของกลุ่มโรงเรียน

ข้อ 20 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

(1) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการของกลุ่ม
โรงเรียน

(2) กำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันของ
โรงเรียนภายในกลุ่ม

(3) กำหนดแนวทางเพื่อประสานการดำเนินงานด้านวิชาการ
และการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนในกลุ่มและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(4) ให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนและโรงเรียนตามแผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน และตามแนวปฏิบัติ
อื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลุ่มกำหนด

(5) กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดย
ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ ระเบียบ และกฎหมายอื่น ๆ

(6) พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานในการพัฒนาการเรียนการสอน
ของกลุ่มโรงเรียนตามความจำเป็น

(7) ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน
ต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

(8) ปฏิบัติงานวิชาอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย